

Een camera op het werk? Niet zonder ons!

INTRO

Je komt ze overal tegen in winkels en op bedrijven: camera's. Maar kan dat allemaal zomaar?

In dit artikel word je wegwijs gemaakt over de regels die moeten worden gerespecteerd zowel bij installatie als bij het functioneren. Onze privacy staat immers op het spel terwijl je werkgever de veiligheid wil garanderen of soms gewoon wil controleren.

De verschillende belangen werden met elkaar verzoend door wetgeving maar ook de rechtspraak draag hier haar steentje bij.

Het juridisch kader:

Cao nr. 68 van de Nationale Arbeidsraad, gesloten op 16 juni 1998, betreffende de bescherming van de persoonlijke levenssfeer van de werknemers t.o.v. de camerabewaking op de arbeidsplaats

Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG – in het Engels: GDPR):

Camerabeelden zijn immers persoonsgegevens die verwerkt worden. De GDPR-verordening¹ regelt hoe dat op een correcte manier gebeurt. Deze verordening werkt concreet uit hoe ons grondwettelijk recht op privacy wordt beschermd.

Wet Camerabewaking (wet van 21 maart 2007 tot regeling van de plaatsing en het gebruik van bewakingscamera's)

¹ De uitvoering van die wet in Belgisch recht: wet van 30 juli 2018 betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens (BS 5 september 2018)

Cao nr. 68 was noodzakelijk om een kader te scheppen over het gebruik van camera's op de arbeidsplaats omdat het toepassingsgebied onzeker was.

Kunnen de beelden gebruikt worden om werknemers te controleren. Kan dat tot sanctionering leiden? En hoelang dan? En wat met de opslag van de beelden?

De sociale partners gingen dus aan de slag om één en ander uit te klaren en GDPR (AVG) zette de zaken nog meer op scherp.

CAO NR. 68

Het toepassingsgebied:

Cao nr. 68 is van toepassing indien een camera wordt gebruikt op het werk om plaatsen of activiteit te monitoren.

In de benaming van de cao kan gezien worden dat het gaat over camerabewaking op de 'arbeidsplaats'. Echter, in de cao staat nergens vermeld wat de definitie daarvan is. Het staat wel vast – gelet op de privacy – dat de camera enkel geplaatst kan worden op plaatsen waar effectief arbeid wordt verricht. Er mogen dan ook geen camera's geïnstalleerd worden op plaatsen binnen het bedrijf zelf waar de werknemer geen arbeidsprestaties verricht. Te denken valt bijvoorbeeld aan de refter.

Doel:

Die bewaking kan enkel indien er sprake is van de volgende (4) doelen:

1. De veiligheid en gezondheid;
2. de bescherming van de goederen van de onderneming;
→ Enkel goederen van de onderneming, dus niet van derden of van de werknemers zelf.
3. de controle van het productieproces;
→ De controle van het productieproces behelst zowel machines als werknemers. In het eerste geval beoogt zij de goede werking ervan na te gaan; in het andere (de werknemers) slaat het op de evaluatie en verbetering van de werkorganisatie.
4. de controle van de arbeid van de werknemer.
→ Het doel moet duidelijk en expliciet omschreven zijn en gekend door de werknemersvertegenwoordigers.

De werkgever mag de camerabewaking niet aanwenden op een wijze die onverenigbaar is met het uitdrukkelijk omschreven doeleinde. De camerabewaking dient – uitgaande van het

doel – toereikend, ter zake dienend en niet overmatig zijn. De werkgever moet de middelen gebruiken die het minst binnendringen in de privésfeer van de werknemers. Hij moet nagaan of hij het doel dat hij voor ogen heeft ook kan bereiken op een andere, minder ingrijpende manier.

Het doel zal ook bepalen of de camerabewaking tijdelijk moet zijn en met name wanneer het doel dat vooropgesteld wordt de controle van de arbeid is of de controle van het productieproces met betrekking tot de werknemers. Tijdelijke bewaking betreft niet enkel het tijdelijk ophangen van camera's maar ook het af en toe laten functioneren van camera's.

Procedure:

Voorafgaandelijk en bij het opstarten van camerabewaking moet de werkgever de ondernemingsraad (bij ontstentenis daarvan: het comité voor preventie en bescherming op het werk – vakbondsafvaardiging – de werknemers) informeren over alle aspecten van de camerabewaking.

De informatie die verschaft moet worden, heeft betrekking op:

- het nagestreefde doeleinde:
- het feit of de beeldgegevens al dan niet bewaard worden:
- het aantal en de plaatsing van de camera's;
- de betrokken periode(n) gedurende dewelke de camera(s) functioneert(en)
- ...

Indien blijkt dat deze bewaking de **persoonlijke levenssfeer** raakt van de werknemers, zal moeten worden onderzocht hoe dat **zoveel mogelijk kan worden beperkt**.

Niet helemaal waterdicht: de geheime camera

In de rechtspraak wordt aangenomen dat bewijs kan worden verkregen door middel van geheime camera's (wat dus tegen de regels van cao nr. 68 indruist). In het geval "Lopez Ribalda ea t/ Spanje" werd aanvaard dat een geheime camera, die geplaatst werd met het oog op het betrappen van diefstal uit een kassa, het bewijs van het misdrijf kon leveren. De inbreuk op de privacy moet minder ernstig zijn dan de tekortkoming die zij wil opsporen en moet enkel met het oog hierop geplaatst zijn. Ook de Belgische rechtspraak bevestigt dit en koppelt hieraan bovendien de Antigoonrechtspraak² die stelt dat dergelijk **bewijs enkel kan geweigerd worden wanneer de vormvereisten** (voor bewijs) zijn **voorgeschreven op straffe van nietigheid**; indien de inbreuk de **betrouwbaarheid** van het bewijs aantast of indien het (gebruik van het) bewijs **in strijd is met het recht op een eerlijk proces**.

² Cass 14 oktober 2003

DE INVLOED VAN DE AVG

De cao nr. 68 verwijst nog naar de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van de persoonsgegevens. Die wet werd vervangen door de wet van 30 juli 2018 betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens, die de beginselen van de AVG integreert. De meeste regels bleven echter overeind.

De regels uit deze wet bepalen bijvoorbeeld dat de personen wiens persoonsgegevens verwerkt worden (en filmen is verwerken), **steeds toegang hebben tot de beelden**. Dat geldt dus **ook voor werknemers**. Daarnaast geldt ook het recht over verwijdering en moet de opslag beperkt worden. Bovendien moet er ook een **verantwoordelijke** zijn voor de **verwerking** die toeziet op de correcte naleving van de verschillende regels uit de AVG.

CAMERAWET

Het toepassingsgebied:

De wet stelt dat zij onder meer niet van toepassing is op: 'bewakingscamera's op de werkplaats met het oog op de veiligheid en de gezondheid, de bescherming van de goederen van de onderneming, de controle van het productieproces en de controle van de arbeid van de werknemer'. Het gaat hier dus om het toepassingsgebied van cao nr. 68.

Doel:

Volgens deze wet kunnen bewakingscamera's geplaatst worden om:

- misdrijven te voorkomen, vast te stellen of op te sporen;
- overlast te voorkomen, vast te stellen of op te sporen;
- de orde te handhaven.

De plaatsing van de camera moet nuttig/noodzakelijk zijn. Camerabewaking mag enkel gebruikt worden wanneer dat passend en noodzakelijk is en wanneer het doel niet op een andere manier bereikt kan worden.

Procedure:

Afhankelijk van waar de camera wordt geplaatst, zal een specifieke procedure moeten worden gevolgd (bv. raadpleging gemeenteraad, melding aan politiediensten,...).

Het publiek dient ingelicht te worden over het feit dat ze gefilmd worden. Er dient een pictogram geplaatst te worden met volgende vermeldingen:

- gegevens van de verwerker;

- vermelding “Camerabewaking – Wet van 21 maart 2007”.

CAO NR. 68 EN DE CAMERAWET

Zoals hierboven gelezen kan worden, sluit het toepassingsgebied de camerabewaking op de werkplek in bepaalde gevallen in principe uit en dient er uitsluitend te worden gekeken naar hetgeen bepaald wordt in cao nr. 68. Toch gebeurt het dat beide teksten geraadpleegd dienen te worden.

Een voorbeeld: bewakingscamera's

Het kan dat cao nr. 68 en de Camerawet gelijktijdig van toepassing zijn indien het camera('s) op een publieke plaats betreft. Het beste voorbeeld is de camerabewaking in een grootwarenhuis. Deze camera's kunnen zowel worden gebruikt voor het monitoren van medewerkers die aan de kassa werken, als voor de preventie van criminaliteit (bv. diefstal), wat betekent dat klanten kunnen worden gefilmd. Op dat moment moet zowel cao nr. 68 en de Camerawet worden nageleefd, alsmede de bepalingen van de AVG.

CONCLUSIE

Als vakbond hebben we een belangrijke taak in het kader van camerabewaking op de werkplek. We moeten erover waken dat de nodige garanties keer op keer worden ingebouwd teneinde de rechten van onze makers zoveel mogelijk te beschermen. Dit kan door het gebruik van de beelden aan voorwaarden te onderwerpen (bv. in aanwezigheid van ons als vakvereniging). Het is bovendien zaak om periodiek te controleren of de middelen nog steeds overeenstemmen met het doel. Hierbij is **onze rol** binnen de ondernemingsraad (of CPBW of SD) **essentieel**.